

Founga 'e 5 ke tauhi ke kei malimali 'etau fānau talavou si'i'

Kai 'a e ngaahi me'akai mo'ui lelei kehekehe

- Ko e me'akai lelei taha 'a e me'akai 'oku fo'ou pea 'i hono to'ukai.
- Fili ha ngahi me'atokoni mo'ui lelei ki he sineki' (fakavaha'akai).
- Fakangatanga 'a e me'akai melie' ko e fakaneifua 'i ha ngaahi taimi pē 'e ni'ihi.
- Ko e tamaiki kei talavou si'i' 'oku totonu kenau sineki' 'i ha taimi pau, hange ko e taimi tī pongipongi mo e tī efiafi, pea faka'ehi'ehi mei he toe kai lolotonga 'a e 'aho'.

Inu vai mo e hu'akau

- Ko e inu lelei taha 'a e vai'.
- Ko e vai' ko e inu lelei taha ia ke 'ave ki he ako' 'i he taimi 'oku va'inga 'i ha sipoti 'oku milimili sino. Manatu'ki ke tui ha me'a malu'ki he ngutu' 'i he taimi 'e vainga sipoti ai'.
- Ko e hu'akau 'oku fakasi'isi'i ai 'a e ngako' moe hu'akau 'oku mā'ulalo ai 'a e ngako' 'oku 'i ai 'a e ngaahi ivi 'oku fiema'u 'e ho'o tamasi'i ki he 'ene tupu'.

Fufulu 'a e nifo 'aki 'a e kilimi fulunifo fuluolaiti (fluoride) 'i ha miniti 'e ua, tu'o ua 'i he 'aho

- Fufulu tu'o ua 'i he 'aho hili 'a e pelekifasi' pea kimu'a 'i he taimi mohe'.
- Ngāue'aki 'a e polosi fulunifo 'oku molū pea mo e ha me'i kilimi si'isi'i ki he kakai lalahi (mālohi 'aupito 'a e fuluolaiti).
- Fofosi/heu 'a e me'akai 'i he nifo' faka'aho ke tokoni ke ma'a 'a e nifo' pea mo'ui lelei mo e te'enifo'.
- Faka'ehi'ehi mei hono ngāue tokolahi 'aki 'a e polosi fulunifo' he tene fakamafola 'a e siemu pakitilia 'a ia tene lava ke maumau' 'a e nifo'.
- Fetongi ho'o polosi fulunifo' 'i he mahina 'e tolu kotoa pe.

'A'anu, 'oua 'e pūpū hili hono fufulu'ho nifo

- Ko e fuluolaiti 'i he kilimi fulunifo' 'oku ne ta'ofi 'a e kovi 'o e nifo'.
- Faka'ehi'ehi mei he kai pē inu hili 'a e fufulu 'o e nifo', tautefito ki he po'uli' kae lava 'a e fuluolaiti 'o kei ngāue ke malu'ki mo fakafefeka'i 'a e nifo'.

Tokanga'i TA'ETOTONGI 'o e nifo' ki he ni'ihi 'oku si'i hifo 'i he ta'u 18

- 'Oku TA'ETOTONGI* 'a e sivi nifo' mei he fanau'ki ki he ta'u 18, neongo ai pē kapau 'oku 'ikai te ke kei ako.
- 'Oku totonu ke o 'a e fānau talavaou si'i' ki he kiliniki nifo' tu'o taha 'i he ta'u.
- Fetu'utaki ki he 0800 TALK TEETH (0800 825583) ke ma'u ha toketā nifo ke sio ta'etotongi ki ho nifo'.

Kiliniki Nifo' ma'ae Fānau 'i he Komiuniti

Ta'etotongi ki he fānau mei he ta'u 0-17

Ko e faito'o 'o e nifo 'o e fānau mei hono fanau'i ki he ta'u 18 'oku fakahoko ia 'e he ngaahi kiliniki nifo kehekehe fakatefito 'i he ta'u motu'a 'o e tamasi'i'.

Fānau mei honau fanau'i ki he kalasi 8 'i he ako

'Oku fakahoko ta'etotongi 'e he "Children's Community Dental Service" (Sevesi ki he nifo 'o e Fānau 'i he Komiuniti) ki he fānau mei he fa'ele'i ki he kalasi 8 'i he ako'. 'Oku mau fakahoko fatongia mei he ngaahi feitu'u ngaahi nifo 'e 83 'i 'Okalani. Ko e ngaahi ngāue'anga ko 'eni' 'oku kau ki ai 'a e ngaahi kiliniki 'i he komiuniti pea mo e ngaahi sevesi 'oku ngāue'aki 'a e me'alele. Ko e ngaahi me'a ngāue ko eni 'oku 'i ai 'a e ngaahi kiliniki 'oku 'i he komiuniti mo e ngaahi sevesi 'oku ngāue'aki 'a e ngaahi me'alele. Ko e tauhi 'o e nifo 'i he ngaahi Kiliniki Nifo ma'ae Fānau 'i he Komiuniti 'oku 'oku tokanga'i ia 'e he kau Toketā Nifo mo e kau fale'i ki he mo'ui lelei 'a e nifo 'a ia ko e kau ngāue taukei 'i he sivi, faito'o mo e malu'i 'o e nifo. Ko e hā e tu'o lahi 'emau sio ki ho'o tamasi'i 'e fakatefito 'i he fiema'u 'a ho'o tamasi'i. 'E vakai'i 'e he 'emau toketā nifo 'a e fiema'u ho'o tamasi'i' pea toki talanoa atu kiate koe. Katakī fakatokanga'i 'oku 'ikai ke mau fakahoko ha ngāue ki he fehilihili'i 'a e nifo'.

Fānau ako mei he kalasi 9 ki he ta'u 18 (Talavou)

Ko hono tokanga'i 'o e nifo 'o e kau talavou 'oku fakahoko ia 'e he ni'ihi kuo filifili/toketā nifo 'oku 'i ai 'enau alepau ngāue mo e Poate Fakavahe ki he Mo'ui' mei he Kalasi 9 'o a'u ki he ta'u 18. Tatau ai pe pē 'oku ako 'a e talavou, ngāue pe 'ikai, 'oku nau kei 'atā pe ki he ngaahi sevesi nifo ta'etotongi'. Ki ha toe fakamatala fekau'aku mo e hono sivi 'o e nifo 'o e talavou' pē ko hano kumi 'o ha fale ngaahi ngaahi nifo kuo 'osi fakapa'anga 'oku ofi atu kiate koe' kataki vakai ki he 'emau uepisaiti www.ards.co.nz pe telefoni ki he 0800 TALK TEETH (0800 825 583).

Fetu'utaki ki he Sevesi Nifo ma'ae Fanau 'i he Komiuniti

Ke ma'u ha lisi 'o e Kiliniki Nifo ma'ae Fānau 'i he Komiuniti' 'oku ofi taha pē faingofua taha kataki 'o vakai ki he 'emau uepisaiti 'i he www.ards.co.nz Teke ma'u ai 'a e lisi 'o e fakaiiki 'o e ngaahi fika fetu'utaki 'o 'emau ngaahi kiliniki. 'E tokoni atu 'a ho'o mou kau ngāue 'i he

kiliniki' ki hono lesisita ho'o tamasi'i pea mo hono 'ai ha'ane 'apoinimenei pē ko hono toe liliu. 'Ikai ko ia pē teke lava 'o telefoni ki he 0800 TALK TEETH (0800 825 583)

Fakatonutonu 'a ho'o ngaahi fika fetu'utaki'

'E tokoni kiate kimautilu ke mau ma'u 'a e tu'asila fakamuimui taha 'a ho'o tamasi'i', fika telefoni, 'imeili mo e apiako. Katakī 'imeili mai ki he ARDS@waitematadhb.govt.nz, fakataha mo e hinga ho'o tamasi'i mo e Fika Fakafalemahakī (NHI) kapau 'oku ma'u.

Kapau 'oku mamahi 'a e nifo ho'o tamasi'i

Ke 'ai ha 'apoinimenei ho'o tamasi'i ki he Fakanonga 'a e Langa, kataki fetu'utaki ki ho'o kiliniki nifo 'a e fānau 'i he komiuniti pē telefoni ki he 0800 TALK TEETH (0800 825 583)

Kapau na'e 'i ai ha fakatu'utāmaki felave'i mo e nifo ho'o tamasi'i

Kapau na'e 'i ai ha fakatu'utāmaki felave'i mo e nifo pe ngutu ho'o tamasi'i' 'oku mahu'inga ke lesisita 'a e fakatu'utamaki 'i he "Accident Compensation Corporation" (ACC). Ke fakahoko 'eni, kataki 'o fetu'utaki ki he toketā nifo fakakolo' pe fetu'utaki hangatonu ki he sevesi tu'a - taimi'. 'E kole atu kiate koe ke ke fakafonu 'a e foomu ACC pea 'e malava ke 'i ai 'a e totongi – 'Oku mau fokotu'u atu ke ke 'eke ki ho'o toketā nifo fakakolo' pe sevesi ngāue tu'a - taimi felavei mo e totongi 'o hono 'ai 'o e 'apoinimenei'. 'E 'ikai lava 'e he'emau kau therapist 'o lesisita 'a e fakatu'utamaki 'o ho'o tamasi'i ki he ACC ka temau fiefia ke 'oatu ha fa'ahinga fale'i.

Kapau 'oku mamahi'ia ho'o tamasi'i hili 'a e taimi ngāue anga maheni

'I he ngaahi kiliniki lahi, ko 'emau taimi ngāue 'oku mei he 8am-4.30pm Monite -Falaite. Kapau 'e fiema'u 'e ho'o tamasi'i ha 'apoinimenei ke Fakasi'isi'i 'a e Mamahi 'i ha taimi kehe, kataki fetu'utaki ki ho'o toketā nifo fakakolo' pē fetu'utaki hangatonu ki he sevesi ngāue tu'a – taimi. Katakī fakatokanga'i 'e 'ikai ta'etotongi 'eni, ko ia 'oku mau fokotu'u atu ke ke feptalanoa'aki mo ho'o toketā nifo fakakolo' pe sevesi tu'a-taimi' 'i he taimi te ke puka ai 'a e 'apoinimenei.